

Молодцов О.В., Радченко О.В., м. Івано-Франківськ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СИНХРОНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті досліджується інноваційність методології інституціональної матриці на прикладі децентралізації влади в Україні. Розпочаті інституціональні зміни в системі публічного управління мають відповідати закону збереження стабільності та незмінності природи базових інститутів існуючої інституціональної матриці. При цьому всі інституціональні зміни у сферах економіки, політики, ідеології тощо мають відбуватися за рахунок введення адекватних інституціональних форм, а не руйнації базових інститутів.

Наведено аргументи щодо необхідності розгляду децентралізації як процесу синхронних інституціональних змін у сферах політики, економіки та ідеології. З цього погляду розкрито концептуальну незавершеність чинної програми децентралізації, яка потребує переосмислення з погляду синхронізації інституціональних змін у сфері політики, економіки та ідеології. Доведено, що сучасний стан інституціональної системи України має ознаки інституціонального вакууму та інституціонального хаосу. Обґрунтовано, що поступовий рух до поставлених цілей децентралізації передбачає врахування особливостей інституціональної матриці, властивої для України, зокрема принциповим є інституційне перетворення екстрактивних інститутів публічного врядування на інклюзивні.

***Ключові слова:** децентралізація, концепція децентралізації, інституціональна матриця, інституціональна синхронізація, базові інститути суспільства, екстрактивні та інклюзивні інститути, інституціональний вакуум, інституціональний хаос, урядування.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У науковому дискурсі навколо проблем децентралізації влади домінує розуміння її як механізму передачі зверху вниз організаційних і матеріально-фінансових ресурсів. Поза увагою залишається той факт, що будь-яка децентралізація має бути органічним складником єдиного, нерозривного інституціонального комплексу суспільства, що, без винятку, складається з інститутів політики, економіки та ідеології. Тому зміни інституту в будь-якій сфері мають бути доповнені змінами в інших сферах. Цей процес ми можемо назвати інституціональною синхронізацією. Нині нам не вистачає знань про децентралізацію як механізм, що потребує подібної синхронізації.

Другий важливий аспект інституціональних змін полягає в потребі збереження стабільності інституціональної системи для реалізації цілей децентралізації. Для поступового руху до поставлених цілей потрібно запобігти розбалансованості чи взагалі руйнуванню інституціональної системи. Для цього в теорії інституціональних змін сформульована вимога, що всі зміни мають бути адекватними (органічними) інституціональній базовій основі – так званій «інституціональній матриці». Згідно з теорією інституціональних матриць, саме остання є запорукою стабільного функціонування всіх сфер життєдіяльності суспільства за умови незмінності «природи» її базових

Деякі аспекти проблеми інституціональної синхронізації процесів децентралізації в Україні

інститутів. Тобто всі інституціональні зміни у сферах економіки, політики, ідеології, мають відбуватися за рахунок введення адекватних інституціональних форм, а не руйнації базових інститутів. Ця проблема також поки що спорадично представлена в науковому дискурсі й потребує пошуку системних концептуальних підходів.

Формулювання цілей статті. Сформульована вище теза щодо незмінності базових інститутів (інституціональної матриці) є однією з постулатів методології інституціональних матриць. Вона може бути використана в дослідженні децентралізації влади в Україні через введення адекватних інституціональних форм. Такий підхід може дати інноваційні результати для практики побудови інституту децентралізованої влади, уникаючи дестабілізації суспільства. Актуальність цієї проблематики визначається пошуком методологічних інструментів, які сприятимуть розв'язанню проблем децентралізації влади в Україні чи будь-яких інших системних інституціональних змін.

Звідси витікає **мета нашого дослідження** – показати інноваційність методології інституціональної матриці на прикладі децентралізації влади в Україні. Також ми хочемо навести аргументи щодо продуктивності теорії інституціональних матриць у площині наукового пояснення причин стагнації інституціональної системи, стан якої може перетворитись на суцільний інституціональний хаос. Ці явища не можуть бути логічно пояснені з погляду традиційних теорій, зокрема, політології, соціології, публічного права, державного управління, місцевого самоврядування тощо. На наш погляд, до цих джерел потрібно залучати методологію теорії інституціональних матриць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Явище децентралізації досить детально і глибоко досліджено в низці праць зарубіжних та українських учених. Широкий перелік літератури з цієї проблематики можна знайти в будь-якій з нищенаведених праць. У них достатньо повно розкрито підходи до визначення цього поняття, його зв'язок з поняттями федералізації, регіоналізації, автономізації [2; 6–7; 17]. Остання хвиля публікацій відходить від суто академічного дискурсу до більш практичних проблем, що потребують вивчення європейського досвіду децентралізації [7, с. 13]. Для цього, зокрема з'ясовується ставлення населення до проблем децентралізації, популяризується ця ідея серед активної частини громадян [17]. Нарешті, парламент та уряд України зробили серйозні кроки з нормативно-правового забезпечення окремих аспектів децентралізації [14–16].

Автори цієї статті також були залучені до розгляду проблематики децентралізації в межах кафедральної науково-дослідної теми «Упровадження публічного врядування в Україні: регіональний аспект», що реалізується на кафедрі публічного управління та адміністрування ІФНУНГ. Результати цієї роботи представлені в Інтернеті й не потребують внесення до списку літератури. Можна впевнено стверджувати, що нині досить глибоко досліджено й узагальнено європейський досвід, розроблено основи теорії та методології децентралізації. Тим не менш, в Україні розроблена методологія та ухвалені закони ще не дали відчутних результатів у вигляді реальних інституціональних змін, які мають відбутись на основі виробленої в Україні моделі децентралізації. Причина, на наш погляд, полягає в ігноруванні закономірностей функціонування інституціональної матриці, основною серед яких є незмінність її базових інститутів в історичному розвитку,

Деякі аспекти проблеми інституціональної синхронізації процесів децентралізації в Україні

що вимагає дотримання вимоги враховувати попередню траєкторію інституціонального розвитку.

Більшість дослідників погоджуються з телеологічним трактуванням децентралізації, згідно з яким її мета полягає в делегуванні центральними органами влади компетенцій і повноважень на місцевий рівень з метою захисту та ефективнішої реалізації інтересів регіонів, субрегіонів і територіальних громад, досягнення організаційної ефективності публічного управління на місцевому рівні. Цей підхід дає змогу виокремлювати спектр теоретико-прикладних аспектів децентралізації, акцентуючи увагу на різних формах відносної автономії – політико-правової, організаційно-управлінської, матеріально-фінансової, етнокультурної чи будь-якої іншої. Телеологічний підхід до децентралізації залишиться актуальним, оскільки будь-який її аспект буде пов'язаний з місцевим інтересом та оптимізацією його реалізації публічними органами влади.

Одночасно ми можемо виділити рівень мета-аналізу, до якого відносимо інституціонально-матричний підхід, який, у цілому, базується на теорії інституціональних змін [13]. Деякі його позиції вже викладені вище. Для включення проблеми децентралізації в контекст теорії інституціональних матриць, ми орієнтуємося, насамперед на праці таких зарубіжних учених як Д. Аджемоглу, Д. Робінсон [1], Т. Веблен [5], С. Кірдіна [9], Д. Норт [11], К. Поланьї [12] та інші. Для нашого дослідження основною є фундаментальна праця російської вченої С. Кірдіної, оскільки у ній узагальнені результати попередніх досліджень інституціональних змін з погляду інституціонально-матричного підходу. Окремі інноваційні для нас результати містяться в працях українських вчених, присвячених з'ясуванню ефективності впливу різних

інститутів на економічну, політичну й управлінську діяльність.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На початку розгляду нашої проблеми зазначимо, що найзначущіші реформи інститутів ринкового типу в Україні відбулися без урахування особливостей інституціональної матриці та сформованого інституціонального середовища. Власне цим і можна пояснити пригнічений стан інституціональної системи, який можна позначити термінами «інституціональний вакуум» та «інституціональний хаос». Перший вказує на загальне послаблення інститутів, наявність великої кількості суб'єктів, які функціонують за межами формальних норм поведінки, другий – на спонтанний демонтаж інститутів, які спираються на попередню траєкторію розвитку. Процеси, притаманні явищам інституціонального вакууму та інституціонального хаосу можуть протікати одночасно, доповнюючи один одного.

Інституціональний вакуум є характеристикою інституціонального середовища України, де замість інститутів ринкового типу (власності, влади та державного управління нового типу) ми отримуємо їх симулякри. Замість ринку отримуємо квазіринок (базар), замість конкуренції – монополію та корупцію, замість державного управління нового типу – патрон-клієнтелізм і так далі. Українські дослідники інституціональних проблем досить часто для характеристики сучасного стану інституціональної системи в Україні вживають поняття «формальна демократія», «квазідемократія», «гібридний режим» тощо. Цим самим підкреслюється, що замість ефективно діючих інститутів створюються їх симулякри.

Також є побоювання, що наслідком делегування повноважень на місцевий/регіональний рівень замість

Деякі аспекти проблеми інституціональної синхронізації процесів децентралізації в Україні

інституту місцевої демократії ми отримаємо його симулякр у вигляді локальної квазідемократії – системи децентралізованої влади, базованої на регіонально-клановому егоїзмі. Існуюча дотепер централізована інституціональна система України щодо децентралізації влади, виявляє сильну інерційність. Ми вважаємо, це відбувається внаслідок прояву інерційності самої інституціональної матриці, сформованої за весь період попереднього інституціонального розвитку [11]. Це, зокрема, виявляється в тому, що будь-які кроки з делегування повноважень відразу супроводжуються діями латентного відновлення президентської чи урядової вертикалі.

І нині значна частина експертів скептично оцінює вжиті заходи й отримані результати децентралізації, вважаючи кроки центральної влади декларативними. Так, зокрема, вони вказують на те, що насправді заплановані конституційні зміни є замаскованою концентрацією влади в руках Президента України, що замість фінансової децентралізації відбулася її централізація. Ми не будемо вступати в цю полеміку, зважаючи на те, що цей процес ще незавершений, поки що немає переконливих аргументів на користь тієї чи іншої позиції. Поки що ми не заперечуємо факт певного, хоча й дещо сумнівного прогресу децентралізації в частині законодавчого і організаційного забезпечення об'єднання територіальних громад з метою подальшої реформи місцевого самоврядування.

Оглядаючи науковий дискурс щодо практичного втілення цілей децентралізації, можна помітити, що державна стратегія в цій сфері не піддається критиці експертним товариством з погляду її концептуальної обґрунтованості. На наш погляд, концептуальну незавершеність можна помітити, якщо задіяти

інституціонально-матричний підхід, який показує, що у ній немає бачення зв'язку децентралізації, як інституту політики, зміна якого має бути чітко синхронізована зі змінами економічних та ідеологічних інститутів, які тільки у своєму органічному зв'язку мають формувати новий децентралізований інституціональний порядок – тобто нові соціальні відносини у сферах політики, економіки та ідеології, що тримаються на децентралізованій владі.

Ми хочемо підкреслити підсумкову тезу щодо того, що децентралізовані соціальні відносини загалом і політико-адміністративні, зокрема не можуть бути побудовані при збереженні існуючого інституціонального порядку. Для його перетворення нам потрібно підірвати кланово-олігархічну систему та усунути практику патрон-клієнтелістських відносин як у сфері економіки, так і у сфері політики, змінити несправедливу централізовану систему перерозподілу національного багатства, припинити діяльність величезної кількості безідеологічних квазіпартій, які імітують демократичність виборних процедур (ідеологія). Усі ці зміни мають бути синхронізовані зі змінами в адміністративно-територіальному устрої, сферах економіки (оптимальна структура власності, справедливий розподіл суспільних благ) та ідеології (оптимальна структура кількості партій, ідеологічне, з них регіональне, різноманіття тощо). Зрозуміло, що автори тут зазначають тільки основні фактори, а не їх повний перелік.

Усі ці позиції навіть не згадуються у Концепції децентралізації влади [16]. У ній взагалі немає ідеології та концептуально завершеної економічної стратегії децентралізації як засобу побудови нового справедливого інституціонального порядку, заснованого на децентралізованій владі. Це, власне кажучи, ставить під сумнів досягнення кінцевої мети децентралізації, оскільки

Деякі аспекти проблеми інституціональної синхронізації процесів децентралізації в Україні

цей процес спирається на так звані «екстрактивні» інститути.

«Екстрактивні» та «інклюзивні» інститути – це терміни, запропоновані вченими Д. Аджемоглу та Д. Робінсоном. Інклюзивні інститути – інститути (правила гри та норми), які сприяють широкому доступу населення до ресурсів і ухвалення політичних чи економічних рішень. Екстрактивні інститути – інститути, які створюються для вилучення матеріальних благ у населення країни на користь однієї страти суспільства. Наявність екстрактивних інститутів є причиною невдач, які держави терплять в економіці, стверджують автори. Через екстрактивні інститути бідні держави приречені залишатися бідними, поки не буде подолана інституціональна проблема. Звісно, як зазначають автори, теоретично можливими є комбінації інклюзивних політичних і екстрактивних економічних інститутів, але через їх об'єктивну несумісність такі гібридні системи недовговічні [1].

Зважаючи на вищесказане, можна стверджувати, що успішна перспектива децентралізації полягатиме в інституціональній синхронізації інклюзивних політичних, економічних та ідеологічних інститутів. Але в Україні поки що немає серйозного наукового дискурсу, присвяченого цій проблематиці. Ми також не можемо дати на це вичерпну відповідь. Але можна спробувати окреслити основні контури поставленої проблеми, що спричинена жорстким спротивом (інерцією) інституціональної матриці, притаманної Україні. Відповідь загального порядку ми вже дали вище. Найперша вимога полягає в тому, що всі кроки з децентралізації потрібно робити синхронно в усіх трьох сферах. Синхронізація передачі повноважень на базовий рівень в економічному сенсі не може бути обмежена

арифметичним збільшенням частини місцевого бюджету в Державному бюджеті. Потрібні такі зміни економіки, які зламують кланово-олігархічну систему публічного управління, усунуть із культурно-інституціонального простору держави патрон-клієнтелістські відносини та сурогатні інститути взаємодії між рівнями публічної влади, бізнесом і громадянським суспільством.

Уявлення про такий зв'язок явищ можемо знайти в науковій літературі, де обґрунтовується розуміння децентралізації як способу створення системи урядування, у якій завдання і функції з публічного управління збалансовано розподіляються між системними суб'єктами трьох секторів суспільства – різними рівнями публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства. Регіональні органи управління, бізнес та громадськість, разом з центром, мають виконувати функції рівноправних центрів розподіленої (поліцентричної) влади. У такому разі інституціональні ролі розподіляються так: органи публічного управління забезпечують інституціональний порядок, бізнес-структури виконують функції провідних центрів аналітико-економічної інформації і високорозвиненого менеджменту, громадські організації та університети – функції центрів політичних і соціальних технологій і розробників стратегій суспільного розвитку.

Отже, інституціональну синхронізацію ми можемо пов'язувати з поняттями «урядування» (governance) та «глибокою децентралізацією», з державою, у якій забезпечено збалансований розподіл повноважень не лише всередині системи публічної влади, а між усіма системними суб'єктами суспільно-політичних відносин, які взаємодіють на засадах партнерства. Рух України до цього ідеалу потребуватиме виваженої інституціональної політики децентралізації – системи заходів держави в політичній, економічній та ідеологічній сферах які

Деякі аспекти проблеми інституціональної синхронізації процесів децентралізації в Україні

регулюються багатьма державними інститутами – державним та адміністративно-територіальним устроями, бюджетними відносинами, системами представництва на всіх рівнях територіальної організації влади (інститутом виборчого права), громадянським суспільством тощо. Уся сукупність цих інститутів має включити регіональні/місцеві потреби та інтереси в контекст свого функціонування. Вони мають утворити новий інституціональний порядок, за яким децентралізований характер взаємодії системних суб'єктів стає доцільним та ефективним. Новий порядок повинен установити інституціональну довіру між державою та регіонами, державою та бізнесом, державою та громадянським суспільством. Інституціоналізація довіри як постійного явища, що базується на високій інституціональній культурі, нормах права, моральних ресурсах суспільства та соціальній справедливості, стає умовою виживання та подальшого розвитку України як успішної правової децентралізованої держави.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок з цього напрямку. Резюмуючи вищевикладене, констатуємо, що сучасний стан інституціональної системи України має ознаки інституціонального вакууму та інституціонального хаосу. Чинна нині Концепція децентралізації в Україні потребує переосмислення з погляду синхронізації інституціональних змін у сфері політики, економіки та ідеології. Перспективи успішної децентралізації потребують руйнування екстрактивних інститутів і побудови інклюзивних. Це, у свою чергу, вимагає планування інституціональних змін з урахуванням закономірностей функціонування інституціональної матриці та попередньої траєкторії інституціонального розвитку.

Зміни в адміністративно-територіальному устрої та передача на базовий рівень широких повноважень має бути синхронізована з усуненням практики патрон-клієнтелістських відносин у сферах економіки (справедлива система перерозподілу національного блага) та політики (система представництва на всіх рівнях влади), припиненням діяльності безідеологічних квазіпартій (структурована система політико-ідеологічної конкуренції). Усі ці питання потребують подальших розвідок і деталізації з погляду планування інституціональних змін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аджемоглу Д., Робинсон Д. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності / Дарон Аджемоглу, Джеймс Робинсон. – К. : Наш формат. – 504 с.
2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країни та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та інші] ; Швейцарсько-український проект «Підримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія», 2012. – 128 с.
3. Актуальні проблеми держави і права : збірник наукових праць: вип. 49 / ред. кол. : С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін. ; відп. за вип. Ю.М. Оборотов. – Одеса: Юридична література, 2009. – 536 с.
4. Батанов О. Муніципальне право в умовах глобалізації [Електронний ресурс] // Часопис Київського університету права. – К., 2013. – №3. – С. 84–88. – Режим доступу : http://histans.com/JournALL/mgumstud/mgumstud_2014_1_1/2.pdf
5. Веблен Т. Теория праздного класса / Т. Веблен. – М. : Прогресс, 1984. – 366 с.

Деякі аспекти проблеми інституціональної синхронізації процесів децентралізації в Україні

6. Декларація щодо регіоналізму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/PressComm/Publications/DeclarationRegionalism/.dam/110n/ua/DR_UKRAINE\[1\].pdf](http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/PressComm/Publications/DeclarationRegionalism/.dam/110n/ua/DR_UKRAINE[1].pdf)
7. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А», 2013. – 160 с.
8. Єлагін В.П. Інституціональні перетворення як основа ефективного розвитку головних ресурсних сфер держави [Електронний ресурс] / В.П. Єлагін // Вісник Національного університету цивільного захисту України; вип. 2. – 2014. – С. 98–106. – (Серія «Державне управління»). – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2014_2_15
9. Кирдина С.Г. Институциональные матрицы и развитие России: введение в X-Y-теорию. – [издание 3-е, переработанное, расширенное и иллюстрированное]. – СПб. : Нестор-История, 2014. – 468 с.
10. Молодцов О.В. Методологічні аспекти теорії інституціональних матриць в контексті динаміки інституціональних змін [Електронний ресурс] / О.В. Молодцов // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2016. – №2. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_2_8
11. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Дуглас Норт ; пер. с англ. А.Н. Нестеренко ; предисл. и науч. ред. Б.З. Мильнера. – М. : Фонд экономической книги «Начала», 1997. – 188 с.

12. Полянйи К. Великая трансформация: политические и экономические истоки нашего времени / К. Полянйи ; [пер. с англ.]. – СПб., 2002. – 220 с.
13. Оганесян Д.А., Курносова Е.А. Теория институциональных изменений / Д.А. Оганесян, Е.А. Курносова // Вестник Самарского государственного университета. – 2015. – №2(124). – С. 164–168.
14. Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади [Електронний ресурс] : Постанова Верховної Ради України від 31 серпня 2015 року №656–VIII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/656-19>
15. Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
16. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. №333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>. – Назва з титул. екрану.
17. Ткачук А.Ф. Про децентралізацію, федералізацію, сепаратистів та ультиматуми (запитання та відповіді) / А. Ткачук. – К. : ІКІЦ «Легальний статус», 2014. – 56 с.

REFERENCES

1. Adzhemohlu D., Robinson D. Chomu natsiyi zanepadayut'. Pokhodzhennya vlady, bahatstvo ta bidnosti / Daron Adzhemohlu, Dzheyms Robinson. – К. : Nash format. – 504 s.
2. Detsentralizatsiya publichnoyi vlady: dosvid yevropeys'kikh krayiny ta perspektyvy Ukrainy / [Boryslavs'ka O., Zaverukha I., Zakharchenko E. ta inshi]; Shveytsars'kyy-ukrayins'kyy

Деякі аспекти проблеми інституціональної синхронізації процесів децентралізації в Україні

- proekt «Pidrimka detsentralizatsiyi v Ukraini – DESPRO». – K. : TOV «Sofiya», 2012. – 128 s.
3. Aktual'ni problemy derzhavy i prava: zbirnyk naukovykh prats': vyp. 49 / red. kol. : S.V. Kivalov (holiv. Red.) Ta in. ; vidp. za vyp. YU.M. Oboroty. – Odesa: Yurydychna literatura, 2009. – 536 s.
4. Batanov O. Munitsypal'ne pravo v uslovyyakh hlobalizatsiyi [Elektronnyy resurs] // Chasopys Kyivskoho universytetu prava. – K., 2013. – №3. – S. 84–88. – Rezhym dostupu: http://histans.com/JournALL/mgumstud/mgumstud_2014_1_1/2.pdf
5. Veblen T. Teoriya prazdnogo klassa / T. Veblen. – M. : Progress, 1984. – 366 s.
6. Deklaratsiya shchodo rehionalizmu [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: [http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/PressComm/Publications/DeclarationRegionalism/.dam/110n/ua/DR_UKRAINE\[1\].pdf](http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/PressComm/Publications/DeclarationRegionalism/.dam/110n/ua/DR_UKRAINE[1].pdf)
7. Detsentralizatsiya v Ukraini: sotsiologichnyy pohlyad / [O. Harnets', O. Honcharuk, N. Dmytruk, A. Tkachuk]; Shveytsars'kyy-ukrayins'kyy proekt «Pidtrymka detsentralizatsiyi v Ukraini – DESPRO». – K. : TOV «Sofiya-A», 2013. – 160 s.
8. Yelahin V.P. Institutsional'ni prevrashchenye yak osnovy effektiv- nyy rozvytku holovnyy resursnyy sfery derzhav'te [Elektronnyy resurs] / V.P. Yelahin // Visnyk natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy; vyp. 2. – 2014. – S. 98–106. – (Seriya «Derzhavne upravlinnya»). – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2014_2_15
9. Kirdina S.G. Institutsional'nyye matritsy i razvitiye Rossii: vvedeniye v KH-Y-teoriyu. – [izdaniye 3-ye, pererabotannoye, rasshirennoye i illyustrirovannoye]. – SPb. : Nestor-Istoriya, 2014. – 468 s.

10. Molodtsov O.V. Metodolohichni aspekty teoriiy institutsional'niy matryts' v konteksti dinamikiy institutsional'nim zmino [Elektronnyy resurs] / O.V. Molodtsov // Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya y mistsevoho samovryaduvannya. – 2016. – №2. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_2_8
11. Nort D. Instituty, institutsional'nyye izmeneniya i funktsionirovaniye ekonomiki / Duglas Nort ; per. s angl. A.N. Nesterenko; predisl. i nauch. red. B.Z. Mil'nera. – M. : Fond ekonomicheskoy knigi «Nachala», 1997. – 188 s.
12. Polan'i K. Velikaya transformatsiya: politicheskije i ekonomicheskije istoki nashego vremeni / K. Polan'i; [per. s angl.]. – SPb., 2002. – 220 s.
13. Oganessian D.A., Kurnosova Ye.A. Teoriya institutsional'nykh izmeneniy / D.A. Oganessian, Ye.A. Kurnosova // Vestnik Samarskogo gosudarstvennogo universiteta. – 2015. – №2(124). – S. 164–168.
14. Pro poperednye odobrenyya zakonoproektu pro vnesennyya zmin do Konstytutsiyi Ukrayiny otnosytel'no detsentralizatsiyi vlady [Elektronnyy resurs]: Postanova Verkhovnoyi Rady Ukrayiny vid 31 serpnya 2015 roku №656-VIII. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/656-19>
15. Pro Stratehiyu staloho rozvytku «Ukrayina – 2020» [Elektronnyy resurs]: Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 12 sichnya 2015 roku №5 / 2015. – Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
16. Pro odobrenyya Kontseptsiyi Reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya ta teritorial'noyi orhanyzatsyy vlasty v Ukrayini: Rozporyadzhennyya Kabinetu ministriv Ukrayiny vid 1 kvitnya 2014 r. №333-r. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r>. – Nazva z tytul. ekran.

Деякі аспекти проблеми інституціональної синхронізації процесів децентралізації в Україні

17. Tkachuk A.F. Pro detsentralizatsiyu, federalizatsiyu, separatystiv ta ul'tymatyny (zapytannya ta vidpovidi) / A. Tkachuk. – К. : IKTS «Lehal'nyy status», 2014. – 56 s.

Molodtsov O.V., Radchenko O.V. Some problematic aspects of institutional syncionization of decentralization processes in Ukraine. The article studies the innovativeness of methodology of institutional matrix through the example of decentralization of power in Ukraine. The institutional changes initiated in the public administration system have to conform to the law of preservation of stability and the invariability of the basic institutions nature of the existing institutional matrix. At the same time, all institutional changes in economy, politics, ideology, etc. must be caused by the introduction of adequate institutional forms, rather than the destruction of basic institutions.

The arguments on the need to consider decentralization as a process of synchronous institutional changes in politics, economy and ideology are adduced. From this point of view, the conceptual incompleteness of the current decentralization program, which requires a rethinking from the point of view of synchronization of institutional changes in politics, economy and ideology is revealed . It is proved that the current state of Ukraine's institutional system bears the marks of an institutional vacuum and institutional chaos. It is justified that the gradual movement toward the set goals of decentralization considers taking into account the peculiarities of the institutional matrix inherent in Ukraine, in particular, the principle is the institutional transformation of the extractive institutions of public administration into inclusive ones.

Keywords: decentralization, the concept of decentralization, institutional matrix, institutional synchronization, the basic institutions of society, extractive and

inclusive institutions, institutional vacuum, institutional chaos, governance.

Молодцов О.В., Радченко О.В. Некоторые аспекты проблемы институциональной синхронизации процессов децентрализации в Украине. В статье исследуется инновационность методологии институциональной матрицы на примере децентрализации власти в Украине. Начатые институциональные изменения в системе публичного управления должны соответствовать закону сохранения стабильности и неизменности природы базовых институтов существующей институциональной матрицы. При этом все институциональные изменения в сферах экономики, политики, идеологии и т.д. должны происходить за счет введения адекватных институциональных форм, а не разрушения базовых институтов.

Приведены аргументы о необходимости рассмотрения децентрализации как процесса синхронных институциональных изменений в сферах политики, экономики и идеологии. С этой точки зрения раскрыто концептуальную незавершенность действующей программы децентрализации, которая требует переосмысления с точки зрения синхронизации институциональных изменений в сфере политики, экономики и идеологии. Доказано, что современное состояние институциональной системы Украины имеет признаки институционального вакуума и институционального хаоса. Обосновано, что постепенное движение к поставленным целям децентрализации предполагает учет особенностей институциональной матрицы, свойственной для Украины, в частности принципиальным является институциональное

Деякі аспекти проблеми інституціональної синхронізації процесів децентралізації в Україні

преобразование экстрактивных институтов публичного управления в инклюзивные.

Ключевые слова: децентрализация, концепция децентрализации, институциональная матрица, институциональная синхронизация, базовые институты общества, экстрактивные и инклюзивные институты, институциональный вакуум, институциональный хаос, управление.